Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 3463

VERSLAG VAN EEN INTERPARLEMENTAIRE COMMISSIEBIJEENKOMST

Vastgesteld 18 augustus 2026

Op 24 juni 2026 organiseerde de commissie Buitenlandse Zaken (AFET) van het Europees Parlement een interparlementaire commissievergadering. Het onderwerp betrof de toekomst van EU-uitbreiding. Felix Klos (D66) was, namens de vaste Kamercommissie Europese Zaken van de Tweede Kamer, aanwezig bij de bijeenkomst. De delegatie brengt hierbij verslag uit van deze bijeenkomst.

Voorzitter **David McAllister** opende de bijeenkomst en verwelkomde delegaties uit de EU-lidstaten en kandidaat-lidstaten. Hij lichtte toe dat de bijeenkomst specifiek gericht was op het benutten van het huidige momentum voor uitbreiding en de rol van parlementen in het toetredingsproces.

Sessie 1 – EU-uitbreiding, grijp het momentum

In zijn inleiding benadrukte **Mathieu Bousquet** (Europese Commissie, DG ENEST) dat 2026 een cruciaal jaar wordt voor het uitbreidingsproces, met concrete vooruitgang voor onder meer Oekraïne, Moldavië, Montenegro en Albanië. Volgens hem draagt uitbreiding bij aan een grotere, veiligere en economisch sterkere Unie, maar moet de EU zich tegelijkertijd institutioneel voorbereiden op een toekomst met meer dan dertig lidstaten.

In het debat bestond brede steun voor verdere uitbreiding van de EU. Veel sprekers benadrukten het geopolitieke en veiligheidsbelang van toetreding van Oekraïne, Moldavië en de Westelijke Balkan, waarbij uitbreiding werd gezien als een investering in Europese veiligheid en weerbaarheid tegen Russische invloed. Tegelijkertijd klonk vanuit verschillende delegaties de oproep om vast te houden aan een strikt *merit-based* proces, gebaseerd op de Kopenhagencriteria, de rechtsstaat en democratische hervormingen. Ook werd veelvuldig gewezen op de noodzaak van interne EU-hervormingen, onder meer ten aanzien van besluitvorming, begroting en het functioneren van de Unie met aanzienlijk

kst-21501-02-3463
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

meer lidstaten. Enkele deelnemers bepleitten een ruimere toepassing van gekwalificeerde meerderheid bij tussentijdse uitbreidingsbesluiten om blokkades door individuele lidstaten te voorkomen, terwijl anderen juist het belang van unanimiteit bij toetreding onderstreepten.

Namens de Tweede Kamer bracht **Felix Klos** in dat EU-uitbreiding van historisch belang voor Europa is en verwees naar de Nederlandse benadering van een *«strict, fair and engaged»* uitbreidingsbeleid, waaraan recent expliciet een geopolitieke dimensie is toegevoegd. Klos onderstreepte dat uitbreiding niet alleen draait om waarden en hervormingen, maar ook om de veiligheid en strategische positie van Europa. Hij sprak steun uit voor geleidelijke integratie van kandidaat-lidstaten als voorbereiding op volledig lidmaatschap, mits dit geen alternatief wordt voor volledige toetreding. Verder vroeg hij nadrukkelijk aandacht voor de noodzakelijke interne hervormingen van de EU en stelde hij de vraag wanneer de Europese Commissie met concrete voorstellen komt, aangezien de Europese Raad hier al in juni 2024 om heeft verzocht.

In zijn afsluitende beantwoording erkende Mathieu Bousquet dat veel deelnemers uitbreiding als een strategische noodzaak beschouwen. Hij benadrukte dat de Commissie een evenwicht zoekt tussen het *merit-based* karakter van toetreding en het huidige geopolitieke momentum. Daarbij blijft volgens de Commissie het uitgangspunt *«rule of law first»* leidend en moeten hervormingen duurzaam zijn om terugval te voorkomen. Over institutionele hervormingen stelde hij dat deze uiteindelijk in handen van de lidstaten liggen en nauw samenhangen met de onderhandelingen over het toekomstige Meerjarig Financieel Kader.

Sessie 2 – De rol van parlementen in het verder brengen van EU-uitbreiding

Het tweede deel van de interparlementaire bijeenkomst stond in het teken van de rol van parlementen bij het EU-toetredingsproces. Professor **Joachim Koops** (Leiden University/Global Governance Institute) benadrukte dat democratie, rechtsstaat en mensenrechten de kern vormen van het uitbreidingsbeleid. Volgens hem is uitbreiding meer dan een geopolitiek instrument; het is een middel om democratische hervormingen duurzaam te verankeren. Tegen de achtergrond van toenemende geopolitieke spanningen, buitenlandse inmenging en autocratische tendensen in Europa en de kandidaat-lidstaten, onderstreepte hij het belang van sterke nationale parlementen die regeringen controleren, corruptie kunnen helpen tegengaan en burgers betrekken bij het democratische proces. Daarbij wees hij op de waarde van interparlementaire samenwerking, parlementaire twinning-projecten en de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld als instrumenten om hervormingen te ondersteunen. Ook waarschuwde hij voor polarisatie en afnemende steun voor uitbreiding, waardoor communicatie over de voordelen van toetreding volgens hem steeds belangrijker wordt.

In het daaropvolgende debat was brede overeenstemming dat nationale parlementen een sleutelrol spelen in het uitbreidingsproces. Verschillende deelnemers benadrukten dat parlementen niet alleen toezicht houden op de uitvoering van hervormingen in kandidaat-lidstaten, maar ook fungeren als brug tussen Europese besluitvorming en de burger. Meerdere sprekers wezen erop dat uitbreiding moet bijdragen aan stabiliteit, veiligheid en democratische weerbaarheid op het Europese continent en dat vooruitgang uitsluitend mogelijk is wanneer hervormingen daadwerkelijk worden doorgevoerd. Daarbij werd onderstreept dat burgers beter moeten worden geïnformeerd over de voordelen van uitbreiding om wantrouwen en misverstanden tegen te gaan. Kandidaat-

lidstaten uit de Westelijke Balkan vroegen aandacht voor de hervormingen die zij reeds hebben doorgevoerd en waarschuwden voor toenemende frustratie wanneer deze inspanningen onvoldoende worden erkend. Ook kwam het belang van jongerenparticipatie, democratisch onderwijs en uitwisseling van goede parlementaire praktijken nadrukkelijk naar voren. Afsluitend stelde Koops dat er geen uniforme aanpak voor alle parlementen bestaat en dat maatwerk, diepgaande parlementaire evaluaties en nauwere samenwerking met denktanks, ngo's en andere maatschappelijke actoren essentieel zijn om het uitbreidingsproces duurzaam te ondersteunen.

De delegatie,
Klos